

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ ΑΣΩΜΑΤΩΝ ΠΕΤΡΑΚΗ

ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ

Ειρήνης Α. Αρτέμη

Θεολόγου - Φιλολόγου

Μ.Α Θεολογίας και ύποψ. διδάκτορας Θεολογίας

Πρόλογος

Η Ιερά Μονή Ασωμάτων Πετράκη αποτελεί ένα σημαντικό χριστιανικό αρχαιολογικό μνημείο στο κέντρο των Αθηνών. Ο επισκέπτης της έχει τη δυνατότητα να ζήσει έστω και λίγο, σε μία ατμόσφαιρα παραδεισένια πού το φυσικό στοιχείο ένώνεται με το υπερφυσικό δημιουργώντας ένα σκηνικό παρμένο από τις άφηγήσεις της Γενέσεως για την Έδέμ. Μέσα στο πράσινο και την απόλυτη ήσυχία πού κυριαρχεί στον προαύλιο χώρο της Μονής ο άνθρωπος μπορεί να αντιληφθεί τη μεγαλοσύνη του Θεού και να νιώσει το μεγαλείο του Χριστιανισμού.

Στή μικρή αυτή εργασία μας θα προσπαθήσουμε να δώσουμε μία συνοπτική αλλά ολοκληρωμένη εικόνα της συμβολής της Μονής, όχι μόνο ως σπουδαίου μοναστικού κέντρου, αλλά κυρίως ως σημαντικού κέντρου παιδείας και κοινωνικής προσφοράς. Κατά τη συγγραφή του μικρού αυτού πονήματος βασιστήκαμε κυρίως στο αρχειακό υλικό της Μονής και ελάχιστα σε άλλες βιβλιογραφικές πηγές, θέλοντας με αυτό τον τρόπο να παρουσιάσουν πτυχές του κοινωνικού έργου της Μονής πού δεν έχουν παρουσιασθεί ποτέ ως τώρα με ολοκληρωμένο τρόπο.

Η αναφορά στον καταλυτικό ρόλο που έπαιξε ή Μονή αυτή στην πνευματική αναγέννηση του Έλληνικού Γένους και ή μεγάλη κοινωνική προσφορά της σε αυτό θα αποτελέσουν για άλλη μία φορά άδιαμφησβήτη απόδειξη ότι ή Ορθόδοξη Έκκλησία δεν περιορίζεται μόνο στον λειτουργικό της ρόλο, αλλά κατά τη διάρκεια των αιώνων έφερε στους ώμους της τό βάρος και τήν ευθύνη για ή βελτίωση των συνθηκών ζωής των Ελλήνων, ανταποκρινόμενη στις ανάγκες κάθε εποχής.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ:

Συνοπτική Παρουσίαση της Ιστορία της Ιεράς Μονής Ασωμάτων Πετράκη.

Η ιερά Μονή Ασωμάτων Πετράκη θεωρείται ως ένα τυπικό ορθόδοξο μοναστήρι, τó όποιο βρίσκεται μέσα στην καρδιά της πολύβουης και πολυπληθοῦς Αθήνας. Τά μοναστήρια κατά κανόνα κτίζονται έξω από τις πόλεις, διότι μέσα στή φύση και τήν ήσυχία μπορούν χωρίς διακοπές οί μοναχοί να άφοσιώνονται στην προσευχή, να έκτελούν τά

διακονήματά τους χωρίς προσκόμματα από έξωτερικούς πειρασμούς και να δίνουν καταφύγιο σε κουρασμένους ψυχικά ανθρώπους που έρχονται για να ξεκουραστούν πνευματικά και να πετύχουν μία ψυχική ανάταση εν Χριστώ. Μέσα στην ήσυχία ο μοναχός προσπαθεί να απεγκλωβιστεί από τις έγνοιες του κόσμου και να αφιερωθεί ψυχή και σώμα στο Χριστό.

Αρχικά σε τέτοιο μέρος είχε κτιστεί και το συγκεκριμένο μοναστήρι το 1673. Βρισκόταν έξω από την πόλη των Αθηνών, ή όποια είχε 2.000 περίπου κατοίκους και οι όποιοι διέμεναν γύρω από την Ακρόπολη. Δεν υπάρχουν γραπτές πηγές σχετικά με την ήμερομηνία θεμελιώσεως του ναού, αλλά αρχιτεκτονικά μπορεί να χρονολογηθεί μεταξύ των τελών του 9ου αιώνα και των αρχών του 10ου αιώνα. Αρχικά σ' αυτόν τον τόπο κτίστηκε ένα υπαίθριο εξωκκλήσι με αργολιθοδομή, βυζαντινής αρχιτεκτονικής, αφιερωμένο στα ουράνια τάγματα των αγγέλων¹. Για το λόγο αυτό το εξωκκλήσι έφερε την προσωνυμία «Άγιοι Ασώματοι Αρχάγγελοι»².

¹ Έπισκευές έγιναν στο εξωκκλήσι κατά τό 15ο αιώνα, και κατά τά έτη 1673, 1689, 1704, 1719, 1804, 1938-40, 1960-71, μέ σημαντικότερη όλων αυτή του 1673 από την όποια πήρε και την προσωνυμία ως Ίερά Μονή Ασωμάτων Πετράκη.

² Η Εκκλησία μας, αιώνες τώρα, ζει την παρουσία των άγιων αγγέλων του Θεού σ' όλο της τό μεγαλειό μέσα από τή λατρευτική -προσευχητική της έμπειρία. Ίδιαίτερα στή Θεία Λειτουργία, οι πιστοί, εικονίζοντας τά Χερουβεΐμ, υποδέχονται «τόν Βασιλέα των όλων ...ταίς άγγελικαίς άοράτως δορυφορούμενον τάξεσιν». Στο σύμβολο της Πίστεως όμολογούμε: «Πιστεύω εις ένα Θεόν, Πατέρα, παντοκράτορα, ποιητήν ουρανού και γης, όρατών τε πάντων και άοράτων...». Πιστεύουμε, δηλαδή, πώς ότι υπάρχει στο σύμπαν, από τόν ήλιο, τά δισεκατομμύρια των γαλαξιών, τή γη ακόμα και ό άόρατος κόσμος των πνευμάτων, είναι δημιούργημα του Θεού «εκ του μηδενός». Όπως γράφει και ό Απόστολος Παύλος: «ότι εν αυτώ εκτίσθη τά πάντα, τά εν τοις ουρανοίς και τά επί της γης, τά όρατά και τά άόρατα, είτε θρόνοι είτε κυριότητες είτε αρχαι είτε έξουσαι· τά πάντα δι' αυτού και εις αυτόν εκτισται· και αυτός έστι προδ πάντων, και τά πάντα εν αυτώ συνέστηκε» (Κολ. 1:16-17). Στο υπέροχο βιβλίο του Ιώβ, μιλώντας ο Θεός, δηλώνει: «ότε εγενήθησαν άστρα, ηνεσάν με φωνή μεγάλη πάντες άγγελοί μου». (38:7) Έτσι πρώτα δημιουργήθηκε ό πνευματικός κόσμος και ύστερα ό υλικός και τέλος ό άνθρωπος. Από την ύμνολογία: «Έθεσες των κτισμάτων σου αρχή, των αγγέλων την ασώματον ουσία, ποιητά». Δεν μάς έχει άποκαλυφθεί ό τρόπος της δημιουργίας των αγγέλων. Κατά τόν άγιο Γρηγόριο τό Θεολόγο, δημιουργήθηκαν όπως και ή υπόλοιπη κτίση: Ό Θεός, λέει: «πρώτον μέν έννοει τάς άγγελικάς δυνάμεις και ουρανίους· και τό έννόημα έργον ήν», *Λόγος ΜΕ -Εις τό Άγιον Πάσχα*, PG 36, 629BC. Δηλαδή δημιουργούνται μέ τό πού συλλαμβάνει ό Θεός την ιδέα της δημιουργίας τους. Είναι πλασμένοι «κατ' εικόνα Θεού» και ασώματοι. Ό άγιος Ίωάννης ό Δαμασκηνός, συνοψίζοντας την πατερική διδασκαλία υπογραμμίζει: «Άγγελος τοίνυν έστιν ουσία νοερά, άεικίνητος, αυτεξούσιος, ασώματος, θεω λειτουργούσα, κατά χάριν εν τή φύσει τό άθάνατον ειληφυΐα, ής ουσίας τό είδος και τόν όρον μόνος ό κτίστης έπίσταται. Ασώματος δέ λέγεται και άυλος, όσον προς ήμάς· πάν γάρ

Τὸ 1673 ὁ Ἱερομόναχος Παρθένιος Πετράκης, τὸ συγκρότησε σὲ μοναστήρι. Αὐτὸς ἦταν ἰατρός ἀπὸ εὐπορῆ οἰκογένεια. Τὴν ἀνακαίνιση αὐτὴ ἔκανε ἀπὸ τὴν ὀνομαστὴ Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Φιλοσόφου τῆς Δημητσάνης. Ἀρχικὰ ἀνακαίνισε τὸ Ναὸ καὶ ἔκτισε γύρω του κελιά μοναχῶν καὶ μία τραπεζαρία. Ὁ Πετράκης εἶχε ἐγκατασταθεῖ καὶ ἐγκατεβίωνε στὴν ἀξιολογότατη Ἱερὰ Μονὴ τοῦ Προφήτου Προδρόμου, ἡ ὁποία βρισκόταν στὸ ὄρος Ὑμηττός, μὲ τὴν προσωνυμία τοῦ Καρέως, στὴν ὁποία εἶχε ὑπάχθει ἡ Ἱερὰ Μονὴ τῶν Ἀσωμάτων, ὡς Μετόχιο - γνωστὴ τότε μὲ τὴν ὀνομασία «Ἱερὰ Μονὴ τῶν Ἀσωμάτων τοῦ Κουκουπούλη»³. Μὲ

συγκρινόμενον πρὸς θεὸν τὸν μόνον ἀσύγκριτον παχὺ τε καὶ ὑλικὸν εὐρίσκεται, μόνον γὰρ ὄντως ἄυλον τὸ θεϊὸν ἐστὶ καὶ ἀσώματον», *Ἐκθεσις Ἀκριβῆς Πίστεως*, II, 18, B. Kotter, *Die Schriften des Johannes von Damaskos*, vol. I, pub De Gruyter, Berlin 1973, ser Patristische Texte und Studien, vol. I, 4 17⁹⁻¹⁴.

³ Ἀπὸ τὸ 1796 μ. Χ. (ἴσως ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὸ 1777 μ. Χ. σύμφωνα μὲ σιγίλλιο τοῦ Πατριάρχου Σωφρονίου), ἡ Μονὴ Καρέα ἐρημώθηκε καὶ παρήκμασε. Οἱ μοναχοὶ τῆς -ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ἓνα ἄλλο Πατριαρχικὸ σιγίλλιο τοῦ Πατριάρχου Γερασίμου τοῦ Γ', πὺν χρονολογεῖται ἀπὸ τὸ 1796 μ.Χ. - «διὰ τὸ αὐχμῶδες καὶ δύσβατον καὶ στενωπὸν τοῦ τόπου καὶ ἄλλας ἐπισυμβάσας περιπετείας καὶ κινδύνους... κατιδόντες τὴν ἐπικειμένην αὐτοῖς ὁδὴν καὶ δυσχέρειαν τῆς ἀποκομίσεως ἐκεῖ τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων καὶ ὅτι δεινῶς ἔχουσιν κατοικεῖν ἐκεῖ, ἀπεφάσισαν, μετὰ τοῦ διαπιστεῦοντος αὐτῶν ἡγουμένου Ἀνθίμου, φροντίσαι τῆς διασώσεως αὐτῶν, ὅστις κατανοήσας τὸν ἐπαπειλούμενον κίνδυνον... τοὺς μοναχοὺς σπεύδοντας διασπαρῆναι, συνήγαγεν καὶ παραλαβὼν κατήλθεν εἰς τὸ τότε μετόχιον τῶν Ἀσωμάτων...μονάσαντες ἐκεῖ τοῦ λοιποῦ, ὡς μὴ δυνάμενοι ὑπομεῖναι τὰς ἐκεῖ δυσχερείας καὶ ἐπηρείας».

Τὸ Μετόχι τῶν Ἀσωμάτων βρισκόταν πλησιέστερα στὴν πόλη τῶν Ἀθηνῶν. Εἶχε καλύτερη καὶ μεγαλύτερη εὐρυχωρία ἐγκαταστάσεων, παράλληλα προσέφερε στοὺς μοναχοὺς περισσοτέρη ἀσφάλεια. Ἔτσι, ἀντιστράφηκαν τελείως οἱ ὄροι καὶ ἡ Μονὴ Καρέα, καθὼς τὸ ἴδιο σιγιλλῶδες Πατριαρχικὸ γράμμα ἀναφέρει, ὑποβαθμίστηκε σὲ μετόχι τῆς κυρίαρχης, ἀπὸ τότε καὶ στὸ ἐξῆς, Μονῆς Πετράκη.

Ὡς μετόχι πλέον ἡ Μονὴ Καρέα, ἀκολουθώντας τὴν τύχη τῆς κυρίαρχης Μονῆς Πετράκη, ἔγινε «βακούφι» καὶ ὑπήχθη, μετὰ ἀπὸ αἴτηση τῆς Μονῆς Πετράκη -ἐνεκα τῆς ἀδυναμίας ἐξοφλήσεως βαρύτατης φορολογίας- στὴ Σουλτάνα Μιχρισάχ, μητέρα τοῦ Σουλτάνου Σελήμ Γ' (1770-1807) καὶ προσαρτήθηκε σὲ κάποιον πτωχοκομεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως, μὲ τὸν ὄρο νὰ καταβάλλει ἐτήσια εἰσφορά. Ἔτσι «...ἠλευθερώθη τέλεον τῶν κατὰ καιροὺς συδοσιμάτων καὶ λοιπῶν ἐνοχλήσεων τῶν ἐν Ἀθήναις ἐξουσιαστῶν, ὀφείλον μόνον δίδοσθαι κατ' ἔτος τὸ διορισθὲν αὐτῶ ἐτήσιον...», τῶν πατέρων «...διασωθέντων καὶ ἀπαλλαγέντων τῶν κατὰ διαφόρους καιροὺς καταπιέσεων καὶ ἐνοχλήσεων καὶ κοινῶν τῶν ἐν Ἀθήναις συδοσιμάτων κατὰ τὰ ἐπιχορηγηθέντα αὐτοῖς βασιλικά ἔγγραφα».

Παράλληλα μὲ τὴ διοικητικὴ ἀλλαγὴ, σύμφωνα μὲ ἀναφορὰ στὸ ἴδιο σιγίλλιο ἀναφέρεται ὅτι ἡ Μονὴ Ἀσωμάτων καὶ τὰ μετόχια τῆς ὑπήχθησαν

τό πέραςμα τοῦ χρόνου τὰ πράγματα ἄλλαξαν καὶ οἱ σχέσεις μεταξὺ τῆς Μονῆς Καρέως καὶ τῆς Μονῆς Πετράκη ἀντιστράφηκαν. Ἡ τελευταία ἔγινε Μονὴ μὲ μετόχι πᾶν τὸ μοναστήρι τοῦ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου στὸν Καρέα. Ἄλλωστε πολλὰ διασωζόμενα νομικὰ ἔγγραφα, τόσο ἑλληνικὰ ὅσο καὶ ὀθωμανικὰ, σχετίζονται μὲ τὴν ἀπόκτηση γῆς τῶν μοναστηρίων. Μέσα ἀπὸ αὐτὰ καταδεικνύεται πῶς ἦταν ἐπωφελῆς τακτικὴ τῶν μοναστηρίων νὰ ἀναλαμβάνουν τὸν ἔλεγχο κοντινῶν τους μοναστηριῶν, κάνοντάς τα μετόχια.

Τὸ 1719 ἓνας σπουδαῖος ἀγιογράφος Γεώργιος Μάρκου, μὲ συνεργάτες του, ἀγιογράφησε τὸ ναὸ μὲ νωπογραφίες κρητικῆς τεχνοτροπίας μὲ κυρίαρχα τὰ σκούρα χρώματα. Οἱ νωπογραφίες ὡς γνωστὸν σχεδιάζονται καὶ χρωματίζονται πάνω στὴ νωπὴ ἀμμοκονία τοῦ τοίχου, ἔτσι ὥστε τὸ χρῶμα νὰ ἀπορροφᾶται ἀπὸ τὸν τοῖχο καὶ νὰ μένει ἀνεξίτηλο. Εἶναι πάνω ἀπὸ 300 χρόνια πού οἱ τοιχογραφίες αὐτὲς μένουν ἀναλλοιώτες. Ἀπλὰ χρειάζεται καὶ εἶναι προγραμματισμένο νὰ γίνῃ καθαρισμὸς ἀπὸ τὴν αἰθάλη, ἢ ὁποῖα δημιουργεῖται ἀπὸ τὰ κεριά καὶ τὰ θυμιάματα.

Ὁ τροῦλος στηρίζεται πάνω σὲ τέσσερις κίονες. Συμβολίζει τὸν οὐρανὸ καὶ μέσα στὸ τύμπανό του ἀπεικονίζεται ὁ παντοκράτορας Θεός, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ δημιουργὸς καὶ ὁ δεσπότης ὁλόκληρου τοῦ κόσμου. Οἱ ἄγγελοι ἀπεικονίζονται γύρω ἀπὸ τὸν Παντοκράτορα νὰ τὸν ὑμνολογοῦν. Πιο κάτω, σὲ χαμηλότερο σημεῖο ἔχουν ἀγιογραφηθεῖ οἱ Προφῆτες τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, καὶ στὶς τέσσερις γωνίες ὑπάρχουν οἱ τέσσερις εὐαγγελιστές. Στὴν προέκταση πρὸς τὸ Ἅγιο Βῆμα ἀπεικονίζεται ἡ Παναγία, ἢ ὁποῖα ἔγινε ἡ γέφυρα γιὰ νὰ ἔνωθεῖ ὁ οὐρανὸς μὲ τὴ γῆ καὶ νὰ γίνῃ τέλειος ἄνθρωπος ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, παραμένοντας συγχρόνως τέλειος Θεός.

Στοὺς περιμετρικοὺς τοίχους ἀπεικονίζονται ἄγιοι, φανερώνοντας πόσο κοντὰ βρίσκονται στοὺς ζῶντες ἀνθρώπους. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ παρουσιάζεται πόσο στενὰ δεμένη εἶναι ἡ θριαμβεύουσα καὶ ἡ στρατευομένη Ἐκκλησία. Στὰ ἄλλα σημεῖα τοῦ ναοῦ ζωγραφίζονται σκηνές ἀπὸ τὴν Ἁγία Γραφή. Οἱ κίονες καὶ τὰ κιονόκρανα εἶναι

ἐκκλησιαστικὰ στὸ Πατριαρχεῖο τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὸ σχετικὸ σιγίλλιο ἀναφέρει χαρακτηριστικὰ: «ἵνα δὲ καὶ παρὰ τῆς ἐκκλησίας ἔχωσι τὴν περὶ τούτων ἀσφάλειαν καὶ ἀπόδειξιν, ἐδεήθησαν προσεπικυρωθῆναι...τὴν ἀπ' ἀρχῆς σταυροπηγιακὴν χάριν... Τούτου ἕνεκεν ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς... ἵνα... τὸ ἱερόν καὶ σεβάσμιον μοναστήριον τῶν Ἀσωμάτων τοῦ Πετράκη, μεθ' ὅλων τῶν μετοχιῶν αὐτοῦ... καὶ τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου τοῦ Τιμίου ἐνδόξου Προφήτου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, τοῦ ἐπιλεγομένου Καρέως... ὑπάρχωσι καὶ λέγωνται καὶ παρὰ πάντων γινώσκονται ἡμέτερα, πατριαρχικά, σταυροπηγιακά, ἐλεύθερα, ἀδούλωτα... μηδὲν ὀφείλοντα δίδοναι, εἰμὴ τὸ διορισθὲν ἐτήσιον, λόγῳ ὑποταγῆς τῷ καθολικῷ ἐξάρχῳ, μνημονευομένου τοῦ κανονικοῦ πατριαρχικοῦ ὀνόματος».

ἀρχαιοελληνικά, οἱ ὅποιοι βρίσκονταν στήν περιοχή διασπάρτα καί ἐνσωματώθηκαν στό περικαλλές καινούριο μνημεῖο τῶν Χριστιανῶν. Ἐξαιτίας τῆς ἀυξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μοναχῶν ἔγιναν δύο προεκτάσεις τοῦ ναοῦ. Ὁ νάρθηκας προσετέθηκε γύρω στό 1750 καί ἀργότερα κτίστηκε ὁ ἐξωτερικός νάρθηκας τὸ 1804. Αὐτοὶ οἱ χῶροι ἀγιογραφήθηκαν πολὺ μεταγενέστερα τὸ 1971 καί γι' αὐτὸ ἡ τεχνοτροπία εἶναι διαφορετικὴ καί φυσικὰ πολὺ κατώτερη ἀπὸ τὴ μέχρι τότε ὑπάρχουσα.

Ἐξω ἀπὸ τὸ ναὸ ὑπάρχει πηγάδι, τὸ ὁποῖο ἀκόμη ἔχει νερὸ καί χρησιμοποιεῖται γιὰ πότισμα. Ἐπίσης ὑπάρχουν διασπάρτα ἀρχιτεκτονικὰ δημιουργήματα, τὰ ὁποῖα ἐκτίθενται στην αὐλή. Ἐκεῖ ἔχει τοποθετηθεῖ καί ἓνα ἀγγεῖο ἀποθηκεύσεως ἐλαίου. Μπροστὰ στό ἐπιβλητικὸ Καθολικὸ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀσωμάτων Πετράκη βρίσκεται ὁ τάφος τοῦ διδασκάλου τοῦ Γένους Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων.

Τὸ 1777, μὲ πατριαρχικὸ σιγίλιο, ἡ Μονὴ ἔγινε σταυροπηγιακὴ. Τὸ 1834 ἡ Ἀθῆνα ἔγινε πρωτεύουσα τοῦ ἑλληνικοῦ κράτους καί ἄρχισε νὰ συγκεντρώνει πολὺ πληθυσμὸ. Κατὰ συνέπεια προέκυψε ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη στό νὰ ἀνοικοδομηθοῦν δημόσια κτίρια. Τότε ἡ Μονὴ Πετράκη διέθεσε ὅλη τὴν κτηματικὴ περιουσία της γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτό. Ἔδωσε, λοιπόν, οἰκόπεδα πάνω στα ὁποῖα κτίστηκαν τὸ κεντρικὸ κτήριο τοῦ Ἐθνικοῦ καί Καποδιστριακοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἡ Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη καί ἡ Ἀκαδημία, τὸ νοσοκομεῖο Εὐαγγελισμὸς, τὸ νοσοκομεῖο Ἀξιωματικῶν (NIMITS), τὸ Αἰγινήτειο καί Ἀρεταίειο νοσοκομεῖο, τὰ νοσοκομεῖα Παίδων, τὸ νοσοκομεῖο δερματολογικῶν παθήσεων Ἀνδρέα Συγγροῦ, τὸ Λαϊκὸ νοσοκομεῖο καί τὸ θεραπευτήριο γιὰ τοὺς φυματικούς ἀρχικὰ τὸ Σωτηρία, τὸ Ἀσκληπιεῖο Βούλας, τὸ Μετσόβειο Πολυτεχνεῖο, ἡ Μαράσλειος Παιδαγωγικὴ Ἀκαδημία, ἡ Ἀγγλικὴ Ἀρχαιολογικὴ Σχολή, ἡ Σχολὴ Ἀστυνομίας στο Γουδὴ, ἡ Γεννάδιος Βιβλιοθήκη, τὸ Ἄλσος Παγκρατίου καί τὸ Ἄλσος Συγγροῦ, τὸ ὀρφανοτροφεῖο Βουλιαγμένης καί τὸ ἴδρυμα Πρόνοια Παίδων (ΠΙΚΠΑ) στὴ Βούλα καί ἄλλα. Μὲ τίς δωρεές αὐτὲς ἡ Μονὴ ἔκανε πράξη τὸ λόγο τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, «Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους», ἀφοῦ μέχρι σήμερα ὅλοι ἀναγνωρίζουν πόσο σημαντικὴ ὑπῆρξε ἡ γενναιόδωρη αὐτὴ πράξη τοῦ τότε ἡγουμενοσυμβουλίου τῆς Μονῆς καί πόσο βοήθησε στήν καλύτερηση τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων τῆς Ἀθήνας καί κατὰ προέκταση ὅλης τῆς Ἑλλάδας.

Ἡ Μονὴ Πετράκη ἀπὸ τὴν ἴδρυσή της ἕως σήμερα λειτουργεῖ ἀδιάκοπα ὡς μοναστήρι. Τελεῖται κάθε μέρα Ὁρθρος καί Θεία Λειτουργία τὸ πρωί, ἔσπερινὸς τὸ ἀπόγευμα καί Ἀπόδειπνο τὸ βράδυ. Ἐπίσης, οἱ πιστοὶ μποροῦν νὰ ἔρχονται νὰ ἐξομολογηθοῦν στοὺς ἱερεῖς τῆς Μονῆς καθημερινά. Μέσα στό μοναστήρι διαμένουν 20 περίπου μοναχοί. Ἐχοντας ἐπικεφαλῆς ἓναν διακεκριμένο κληρικὸ, τὸν Πανοσιολογιώτατο

Αρχιμανδρίτη π. Ιάκωβο Μπιζαούρη⁴. Οί άγρυπνίες τής Μονής συνοδεύονται πάντα από ουσιώδεις και μεστές περιεχομένου όμιλίες, οί όποιες άγγίζουν τήν καρδιά όλων όλων συμμετέχουν σέ αυτές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ:

Η Μονή Πετράκη και ό ρόλος της στήν Αθηναϊκή ιστορία

Από τά μέσα του 19ου αιώνα ή Μονή Πετράκη απέκτησε σημαντική περιουσία χάρη στή δραστηριότητα τών ήγουμένων και στή σχέση τους με τίς άρχές. Άλλωστε τό ότι οί ήγούμενοι της για άρκετά χρόνια, μέχρι τό 1840, προέρχονταν από τήν οικογένεια Πετράκη, βοήθησε τή Μονή νά έχει πολλές δωρεές από πλούσιος φίλους τής οικογένειας αυτής. Τό μοναστήρι δώρισε σταδιακά, όπως προαναφέρθηκε, τήν περιουσία του στους πιστούς, γεγονός πού τό έκανε έναν από τούς μεγαλύτερους ευεργέτες τής Αθήνας.

Η μοναστική κοινότητα είχε σημαντική κοινωνική συμμετοχή, ειδικά κατά τήν περίοδο τής Όθωμανικής κατοχής, αναλαμβάνοντας τήν ιατρική περίθαλψη τών πιστών και προωθώντας τόν πολιτισμό. Ό ήγούμενος Διονύσιος Πετράκης ήγήθηκε άποστολής από τήν Αθήνα στήν Κωνσταντινούπολη και συνέβαλε στήν καθαίρεση του τυραννικού κυβερνήτη τής Αθήνας, Χατζή Άλή Χασεκή⁵. Ταυτόχρονα πολύ σημαντική

⁴ Ό άγιος καθηγούμενος τής Μονής, πανοσιολογιώτατος αρχιμανδρίτης π. Ιάκωβος Μπιζαούρης, διετέλεσε πολλά χρόνια προϊστάμενος του Γραφείου Προσωπικού τής Ίεράς Αρχιεπισκοπής Αθηνών, διακρινόμενος για τίς διοικητικές της ικανότητες, αλλά και για τήν άγάπη του προς τούς υπαλλήλους τής Αρχιεπισκοπής τόσο τούς λαϊκούς, όσο και τούς κληρικούς.

⁵ Η τρομακτικότερη περίοδος μέ φοβερές δοκιμασίες για τούς κατοίκους της στήν ιστορία τής Αττικής κατά τήν περίοδο τής τουρκοκρατίας ήταν όταν στήν Αθήνα έγκαταστάθηκε ό Χατζή Άλή Χασεκής. Αυτός παρέμεινε διοικητής στήν Αθήνα και γενικότερα στήν Αττική είκοσι χρόνια από τό 1775 ίσαμε τό 1795. Η σκληρότητά του, ή πλεονεξία του και ή θρασύτητά του έκανε τούς κατοίκους νά ζήσουν τίς πιό άποτρόπαιες στιγμές τής σκλαβιάς κατά τή διάρκεια τών τετρακοσίων χρόνων. Ό άδυσώπητος και σκληροτράχηλος τύραννος είχε γίνει επικίνδυνος βραχνάς για τούς κατοίκους τής Αττικής. Οί περιουσίες τών κατοίκων, ή παραγωγή τών άγρών τους και ή ζωή τους βρισκόταν στήν άπολύτη ληστρική διάθεσή του. Εκείνος τά ήθελε όλα δικά του. Ό λαός τής Αττικής έμοιαζε μέ πρόβατα στή διάθεση του πιό αίμοβόρου και άχόρταγου λύκου. Ποιός, όμως, ήταν ό Χατζής Άλής Χασεκής; Αυτός, πριν έλθει στήν Αττική είχε διατελέσει στρατιωτικός διοικητής και πολιτικός άρχηγός στό Ντουράτζο δηλαδή τό Δυρράχιο, τήν αρχαία Επίδαυρο στή Βόρεια Ήπειρο. Εκεί είχε διαπράξει φοβερά έγκλήματα και όλοι τόν μισούσαν. Είχε έπισκεφτεί τήν Αθήνα, γνώρισε τήν Αττική μαγεύτηκε από τόν εύφορο κάμπο της, τίς πηγές της και τούς πολλούς κήπους μέ τά ελαιόδεντρα. Κάθε σπιθαμή του έδάφους της, του ξυπνούσε όρεκτικές διαθέσεις για άρπαγές και του γεννούσε τήν επιθυμία για

δράση διαδραμάτισε ή Μονή κατά την τελευταία φάση του Νεοελληνικού

εύκολο πλουτισμό. Επιθυμούσε την εγκατάστασή του στον κάμπο του Αμαρουσίου. Ταυτόχρονα απαιτούσε μεγάλα φορτώματα εκλεκτών βρωσίμων έλιων, πολλά κιλά λάδι και αίγοπρόβατα. Οί κάτοικοι υπέφεραν τὰ πάνδεινα. Τό ίδιο έκανε και στον έλαιώνα τής άλλης πλευράς τών Αθηνών κοντά στο Βοτανικό. Έκει τελικά εγκαταστάθηκε. Έτσι ή περιοχή εκείνη έλαβε τὸ όνομα της από τόν Χασεκή και όνομαζόταν μέχρι τις μέρες μας έτσι. Άλλωστε μία αντίστοιχη περιοχή τὸ Μαρούσι όνομάστηκε Μπαμπάς, από έναν άλλο Τουρκο άρχοντα.

Τὸ 1775 ως επίδειξη τής έξουσίας του στην Αθήνα, ήταν να διώξει από την ύπηρεσία τής ασφάλειας τής Αθήνας εκατὸν πενήντα Άλβανίτες και νά ενεργήσει διοικητικές ανακατατάξεις. Στή συνέχεια μέ τή δέουσα προσοχή φρόντισε νά τειχίσει την πόλη –ό τείχος του Χασεκή σε πολλά σημεία διακρίνεται μέχρι και σήμερα– και νά οικοδομήσει μεγάλα κτήρια. Μέσα στίς τόσες συμφορές πού προξένησε, έκανε, όμως, και ένα καλό. Έλάφρωσε την πόλη από τὸ βαρύτατο χρέος, πού είχε περιπέσει.

Στίς 30 Ιανουαρίου 1777 δέχεται μία φοβερή επιδρομή Άλβανιτών. Αὐτοὶ είχαν φτάσει στην Κηφισιά και από εκεί διαμοιράστηκαν άλλοι στό Μαρούσι, πλιατσικολογώντας και άλλοι στην Πεντέλη, αρπάζοντας και κουρσεύοντας μέ άρχηγους τὸ Γιάχο Λιόρη και τόν Τζάτζιο Δελβινιώτη και έξακοσίους στρατιώτες. Αὐτοὶ λεηλάτησαν, κατέστρεψαν ὅτι εύρισκαν μπροστά τους μέ φανατισμό, για νά κλονίσουν την έξουσία του στην Αττική. Ήταν τὰ αντίποινα για ὅσα κακά είχε προξενήσει ὁ Χασεκής στον τόπο τους, τὸ Δυρράχιο.

Στό σημείο αὐτό πρέπει νά γίνει διάκριση ανάμεσα στους Άλβανίτες αὐτούς και τους Αρβανίτες. Οί σχολιαστὲς τών δύο ὁμοεθνῶν συμπεραίνουν πώς Άλβανίτες είναι οί πέρα του ποταμοῦ Σκούμπι ή Σκουμπίνι βόρειοι κάτοικοι τουρκογενεῖς, ενώ Αρβανίτες είναι οί νότιοι τής Βορείου Ήπείρου κάτοικοι έλληνογενεῖς Δωριεῖς.

Ο Χατζή Αλῆς, από τὸ προηγούμενο βράδυ, έστειλε στό Χαλάνδρι τὸν άξιωματικό Μεϊμέτη Μελέκ έφέντη. Αὐτός στρατολόγησε ντόπιους, δηλαδή Χασιώτες, Κηφισιώτες, Μαρουσιώτες, Χαλανδραίους και άλλους Έλληνες Ψωμιούς περίπου εκατὸν πενήντα. Οί έξακόσιοι Άλβανίτες του Γιάχο Λιόρη και του Τζάτζιου Δελβινιώτη ήταν οί πλέον σκληροὶ έκδικητὲς του Χατζή Αλῆ.

Ο Χατζή Αλῆς τὸ επόμενο πρωὶ ὀρμηξε πρὸς τὸ Χαλάνδρι, ὅπου έγινε σκληρὴ μάχη. Σκοτώθηκαν έβδομήντα Άλβανίτες και ὀκτώ Έλληνες. Τή νύχτα την πέρασε στό Χαλάνδρι και την άλλη μέρα μπήκε τροπαιούχος στην Αθήνα από την Μεσογείτικη πύλη, φέροντας και δύο φορτώματα από κεφάλια Άλβανιτών. Οί υπόλοιποι Άλβανίτες ξεχύθηκαν, διασκορπισμένοι στὰ βόρεια χωριά τής Αττικής, πίσω από την Πεντέλη και την Παρνηθα.

Τὸ Μαρούσι για άλλη μία φορά είχε πληρώσει τή μανία τών Άλβανιτών και την άπληστία του Χασεκή. Ο άπληστος τύραννος τής Αθήνας άρπαξε πλούσιες παραγωγικές εκτάσεις τών Αμαρουσιωτῶν και εκμεταλλεύθηκε τὰ εργατικά χέρια τών κατοίκων, ὅσοι είχαν απομείνει στην περιοχή. Η Αττική άπαλλάχτηκε από τὸ Χασεκή, όταν αὐτὸς περιέπεσε σε δυσμένεια από τις ραδιουργίες τής Ύψηλης Πύλης και έξορίστηκε στην Κῶ, ὅπου και δηλητηριάστηκε μέ διαταγή του Σουλτάνου.

Διαφωτισμοῦ. Ἐξαιτίας τῶν προνομίων που ἔχαιρε ἀπὸ τῆ μητέρα τοῦ Σουλτάνου Σελήμ Γ' (1770-1807), τῆ Μιχρισάχ, μπόρεσε καὶ πλήρως καθηγητὲς γιὰ νὰ μάθουν τὰ παιδιὰ ἀλλὰ καὶ οἱ μοναχοὶ τῆς γράμματα. Σὲ πολλὰ παιδιὰ πού προέρχονταν ἀπὸ πολὺ φτωχὲς οἰκογένειες ἔδινε ἐκτὸς ἀπὸ τὰ συσσίτια καὶ κάποιες μικρὲς χρηματικὲς ὑποτροφίες.

Ἡ μονὴ ἐνίσχυσε οἰκονομικὰ τῆ σχολὴ Ἰωάννη Δέκα. Τὸ 1750 ὁ Ἰωάννης Δέκας, ἓνας Ἀθηναῖος που εἶχε φύγει μὲ τοὺς Βενετοὺς. ἀποκτῶντας μεγάλη περιουσία στὴ Βενετία, ἔδωσε μεγάλο μέρος τῆς περιουσίας του γιὰ τὴν κατασκευὴ ἑνὸς σχολείου. Μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Δέκα, τὸ σχολεῖο αὐτὸ ἐνισχυόταν οἰκονομικὰ ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὴ Μονὴ Πετράκη. Ἐπιπλέον ἡ Μονὴ συνέβαλε ἀποφασιστικὰ στὴν ἴδρυση ἀνωτάτης ἐπιστημονικῆς σχολῆς γιὰ τοὺς νεαροὺς Ἀθηναίους καὶ διατέλεσε μέλος τῆς Φιλόμουσου Ἐταιρείας⁶. Το ηγουμενοσυμβούλιο τῆς

⁶ Μὲ τὸ ὄνομα Φιλόμουσος Ἐταιρεία ἀναφέρονται δύο φιλολογικὲς ἑταιρεῖες πού δημιουργήθηκαν ἐπὶ τουρκοκρατίας λίγο πρὶν τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση τοῦ 1821. Σκοπὸς τους ἦταν ἡ ἀνάπτυξη τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦ φιλελληνισμοῦ.

Ἡ Φιλόμουσος Ἐταιρεία τῶν Ἀθηνῶν, πού ἰδρύθηκε ἀπὸ Ἀθηναίους προκρίτους τὸ 1813, μὲ τὴ βοήθεια τῶν Ἀγγλων, καὶ ἡ Φιλόμουσος Ἐταιρεία τῆς Βιέννης, πού ἰδρύθηκε ἀπὸ τὸν Ἰωάννη Καποδίστρια τὸ 1814, ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Τσάρου Ἀλεξάνδρου Α' τῆς Ῥωσίας. Ὡς ἀντιστάθμισμα τῆς ἐπιρροῆς τῶν Ἀγγλων στοὺς Ἕλληνες ἀπὸ τὴ Φιλομουσο Ἐταιρεία τῶν Ἀθηνῶν.

Ἀφορμὴ τῆς δημιουργίας αὐτῶν τῶν Ἐταιρειῶν ὑπῆρξε χωρὶς ἀμφιβολία ἄφενος ἡ πτώση τοῦ Μ. Ναπολέοντα, στὸν ὁποῖο καὶ εἶχαν ἀπωθέσει πολλοὶ Ἕλληνες τίς ἐλπίδες τους γιὰ ἀνεξαρτησία καὶ ἀφετέρου οἱ καταστροφὲς τῶν ἑλληνικῶν ἀρχαιοτήτων τῆς ὑπαίθρου πού συνέβαιναν, περισσότερο ἀπὸ ἀμάθεια, σὲ συνδυασμὸ μὲ τὰ κείμενα τοῦ Ἀνώνυμου, ὁ ὁποῖος καλοῦσε τοὺς Ἕλληνες ἀπὸ τὸ 1806 νὰ διεξάγουν τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴν πολυπόθητη ἐλευθερία στηριζόμενοι μόνο στὸν ἑαυτό τους.

Ἡ Φιλόμουσος Ἐταιρεία τῶν Ἀθηνῶν, ἰδρύθηκε στὴν Ἀθήνα τὸ 1813, ἀπὸ τοὺς τότε προκρίτους τῆς πόλης, τὸν Ἰωάννη Μαρμαροτούρη, Πέτρο Ῥεβελάκη, καὶ Ἀλέξανδρο Χωματιανό, οἱ ὁποῖοι λίγο ἀργότερα προσέλαβαν δύο ἀκόμη, τοὺς Ἰωάννη Τοτλίκαρο καὶ Γεωργιο Σοφιανό. Ἡ Ἐταιρεία αὐτὴ ἦταν ἡ πρώτη ἀπὸ τίς δύο «Ἐταιρεῖες Φίλων τῶν Μουσῶν» ἢ «Φιλομούσων Ἐταιρειῶν» πού ἰδρύθηκαν πρὶν τὴ Φιλικὴ Ἐταιρεία.

Σκοπὸς τῶν ἰδρυτῶν ἦταν «νὰ ἴδωσι τὰς ἐπιστήμας νὰ ἐπιστρέψωσι πάλιν εἰς τὸ Λύκειον καὶ τὴν ἀρχαίαν Ἀκαδημίαν των». Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη πολλοὶ λόγιοι ὀραματίζονταν νὰ ἀνυψώσουν τὸ πνευματικὸ ἐπίπεδο τῶν συμπατριωτῶν τους μὲ τὴν ἴδρυση σχολείων, τὴν περισυλλογὴ, διαφύλαξη καὶ μελέτη τῶν μνημείων. Μὲ πόνο καρδιάς ἔβλεπαν τὰ ἱστορικὰ μνημεῖα τῆς χώρας τους νὰ καταστρέφονται περισσότερο ἀπὸ τὴν ἀγνοία καὶ τὴν ἀμάθεια τῶν κατοίκων ἢ νὰ λεηλατοῦνται ἀπὸ τοὺς διαφόρους Εὐρωπαίους. Ἡ ἴδρυση τῆς Ἐταιρείας αὐτῆς σκοπὸ εἶχε νὰ πετύχει τὴν πραγματοποίησι τῶν πολιτιστικῶν αὐτῶν σκοπῶν. Μέλος σημαντικὸ τῆς Ἐταιρείας ὑπῆρξε ὁ Α. Χωματιανός. Μέλη τῆς οἰκογένειάς του διατελοῦσαν πρόξενοι τῆς Ἀγγλίας στὴν Ἀθήνα. Κατὰ

Μονής θεωρούσε σημαντικό τη μόρφωση των Ελλήνων, γιατί πίστευε ακράδαντα ότι οι Έλληνες πρέπει να έχουν πνευματική παιδεία, θύραθεν αλλά και εκκλησιαστική, για να μπορέσουν να διεκδικήσουν την ελευθερία τους και την εθνική τους υπόσταση.

Κατά την Ελληνική Επανάσταση του 1821, οι Οθωμανοί λεηλάτησαν τη μονή. Έπειτα από την ίδρυση του Ελληνικού κράτους, η

συνέπεια ή Έταιρεία τέθηκε υπό την υποστήριξη τῶν Ἀγγλων. Οἱ τελευταῖοι ἐνδιαφέρονταν κυρίως γιὰ τὴν ἐξάπλωση τῆς ἐπιρροῆς τους στὴ Μεσόγειο, μειώνοντας ταυτόχρονα πιθανὴ προσπάθεια διείσδυσης τῶν Γάλλων καὶ τῶν Ρώσων.

Μὲ τὴν ἴδρυση τῆς ἐταιρείας ἀποφασίσθηκε ἡ ἐκλογή ὡς μέλους τῆς τοῦ Ἀνθιμου Γαζῆ, ὁ ὁποῖος κατοικοῦσε στὴ Βιέννη. Ἡ ἐκλογή αὐτὴ ἔγινε ἡ αἰτία συνδέσεως τῆς Ἐταιρείας μὲ τὴ Σχολὴ πού εἶχε δημιουργήσει ὁ Γαζῆς στις Μηλιές τοῦ Πηλίου μαζί μὲ τοὺς συγγραφεῖς τῆς «Νεώτερης Γεωγραφίας» τοὺς Κωνσταντᾶ καὶ Δανιὴλ Φιλιππίδη. Τὴν ἐκλογή αὐτὴ ἀποδέχθηκε ὁ Ἀνθιμος μὲ ἐνθουσιασμό, ὅπου καὶ ἄρχισε νὰ ἐγγράφει μέλη τῆς ἐταιρείας πολλοὺς ἀπὸ τοὺς ἐκεῖ ἐπισημοὺς τῆς Βιέννης, ὅπου καὶ ἐνημέρωσε σχετικὰ ἐπ' αὐτοῦ καὶ τὸν Ἕλληνα ἐκπρόσωπο τοῦ Τσάρου καὶ ὑπουργοῦ Ἐξωτερικοῦ τῆς Ρωσίας τὸν Κόμη Ἰωάννη Καποδίστρια (Κόμη Τζιοβάνι ντε Καρο Ταὐτὸν Ἰστρία), πού εἶχε μεταβεῖ ἐκεῖ γιὰ νὰ λάβει μέρος στίς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου τῆς Βιέννης (Φθινόπωρο τοῦ 1814), καθὼς καὶ τὸ Μητροπολίτη τῆς Οὐγγροβλαχίας Ἰγνάτιο.

Ὁ Ἰωάννης Καποδίστριας λαμβάνοντας ὁμῶς ὑπόψη ὅτι ἡ Φιλόμουσος Ἐταιρεία τῶν Ἀθηνῶν τελοῦσε ὑπὸ τὴν ἀγγλικὴ προστασία ἄδραξε τὴν εὐκαιρία νὰ δημιουργήσει ἄλλη ὁμώνυμη, τὴ Φιλομουσο Ἐταιρεία στὴ Βιέννη καὶ νὰ τὴ θέσει ὑπὸ τὴν προστασία τοῦ Τσάρου, γεγονός πού ὁ Ἀλέξανδρος Α' τῆς Ρωσίας ἀποδέχθηκε, ἀντισταθμίζοντας ἔτσι τὴν ἀγγλικὴ ἐπιρροὴ στὸν ἐλλαδικὸ χῶρο.

Οἱ ἰδρυτὲς τῆς Ἀθήνας ἀρνήθηκαν κάθε συζήτηση γιὰ συγχώνευση καὶ ἀγνόησαν πλήρως τὴν Ἐταιρεία τῆς Βιέννης. Γενικὰ ἡ Φιλόμουσος Ἐταιρεία τῶν Ἀθηνῶν ἔδρασε - μὲ μία ἐλαχίστη διακοπὴ τὸ 1821- καὶ στὴ συνέχεια καθ' ὅλη τὴ διάρκεια τῆς Ἐπαναστάσεως μέχρι τῆς εἰσβολῆς τοῦ Κιουταχὶ τὸ 1825. Ἡ Ἐταιρεία εἶχε ἐκλέξει τέσσερις ἐφόρους, οἱ ὁποῖοι καὶ συγκέντρωναν τίς συνδρομὲς τῶν μελῶν, ἡ δὲ συνδρομὴ κάθε μέλους ἦταν τρία ἰσπανικὰ τάληρα. Σημαντικὲς εἰσφορὲς ἔδινε στὴν Ἐταιρεία ἡ Μονὴ Πετράκη.

Ἀπὸ τὸν καταλογο τῶν συνδρομητῶν τῆς Ἐταιρείας, πού δημοσιεύτηκε τὸ 1814, φέρονταν ἤδη μέλη τῆς πλῆθος λογίων, ἀγωνιστῶν, ἐμπόρων καὶ κληρικῶν καθὼς καὶ ἐπιφανεῖς ξένοι, ιδιαίτερα Ἀγγλοι, ὅπως ὁ λόρδος Γκίλφορντ κ.α. Τὸ 1816 ἐπισκέφθηκε τὴν Ἀθήνα ἡ Πριγκίπισσα τῆς Οὐαλίας Καρολίνα μεταφέροντας τὸν ἐνθουσιασμό πολλῶν Ἀγγλων εὐγενῶν τῆς ἐποχῆς τῆς. Μάλιστα ἡ Πριγκίπισσα παρακολούθησε καὶ κάποια μαθήματα τῆς Ἐταιρείας πού γίνονταν μέσα στὴν ἴδια τὴ Μονὴ Πετράκη.

Ἡ Φιλόμουσος Ἐταιρεία τῶν Ἀθηνῶν ἄκμασε κυρίως τὴν περίοδο 1824 - 1825 ὅποτε ὅλες οἱ οικονομικὲς εἰσφορὲς τῶν μελῶν τῆς δόθηκαν στὸν ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων. Ὁ ἡγούμενος φιλοξενοῦσε πολλὰ ὀρφανὰ παιδιὰ, στὰ ὁποῖα παρεῖχε στέγη, τροφὴ καὶ ἀγάπη. Ἐπιπλέον τὰ δίδασκε γραφὴ, ἀνάγνωση, ἱστορία καὶ θρησκευτικὰ.

μονή χρησιμοποιήθηκε για κάποιο διάστημα ως εθνικό οπλοστάσιο και στρατιωτικό νοσοκομείο. Κατά τους Βαλκανικούς πολέμους χρησιμοποιήθηκε και πάλι σπό τον στρατό ενώ μετά το 1922 στέγασε Έλληνες πρόσφυγες από την Τουρκία. Κατά τη Γερμανική Κατοχή, ο ηγούμενος προσέφερε Κυριακάτικο συσσίτιο στα άπορα παιδιά και

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η Μονή Πετράκη υπήρξε όχι μόνο σπουδαίο αρχιτεκτονικό οικόδομημα αλλά κυρίως μέρος πού ή αναζήτηση για τὸ Θεὸ δέν ἀποτελοῦσε τή μοναδική προτεραιότητα της στό πέρασμα τῶν αἰῶνων. Ἀκολουθῶντας τήν παράδοση τῶν χριστιανικῶν μοναστηριῶν, πού νοιάζονταν ὄχι μόνο για τήν πνευματική ἐξύψωση τῶν Ἑλλήνων ἀλλά καί για τή μόρφωση τους, ἡ Μονή προσέφερε σημαντικό ἔργο στήν ἱστορία τῆς παιδείας τῶν Ἑλλήνων, κυρίως τῶν κατοίκων τῆς πόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Τόσο σέ περιόδους σκλαβιάς, πολέμου καί εἰρήνης συνέχισε να ἀγωνίζεται για τή μόρφωση τῶν Ἑλλήνων. Σήμερα οἱ Μοναχοὶ τῆς Μονῆς γράφουν βιβλία μέ σκοπὸ τήν ψυχική ὠφέλεια τῶν ἀναγνοστῶν ἐνῶ διαθέτει ἕνα σημαντικό ποσὸ για ὑποτροφίες παιδιῶν για σπουδές τόσο στό Ἐξωτερικό ὅσο καί στό Ἐσωτερικό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἀντουράκη, Γ., Χριστιανική καί Βυζαντινὴ Ἀρχαιολογία, Ἀθήνα 1992.
Ἐγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Λαρούς Μπριτάννικα, τομ.59ος, σελ.323.
Μεγάλη Ἑλληνικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια, τομ.ΚΔ' , σελ.20
Νεώτερον Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν Ἡλίου, τομ.18ος, σελ.246
Πηγὲς ἀπὸ τὰ ἀνέκδοτα Ἀρχεῖα τῆς Μονῆς.